

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૭] ૧૨ એસ.સી.આર. ૫૦૩

ફેડરેશન ઓફ હોટલ એન્ડ રેસ્ટોરન્ટ

એસોસિએશન્સ ઓફ ઈન્ડિયા

વિરુદ્ધ

યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય.

(સિવિલ અપીલ નં. ૨૧૭૯૦/૨૦૧૭)

૧૨/૧૨/૨૦૧૭

[આર.એફ. નરીમન અને નવીન સિન્હા, જેજે.]

તોલ અને માપ – સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ એક્ટ, ૧૯૭૬ સાથે વંચાણો લેતા – સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ (એન્ફોર્સમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૮૫ – લીગલ મેટ્રોલોજી એક્ટ, ૨૦૦૯ – "વેચાણ" ની વ્યાખ્યા – શું હોટલ/રેસ્ટોરન્ટમાં આપવામાં આવતી સેવાઓને લાગુ પડે છે – હોટલ અને રેસ્ટોરન્ટમાં તેમના ગ્રાહકોને પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ દરમિયાન પેકેજડ પાણીની બોટલોના સપ્લાય માટે છાપેલી મહત્તમ છૂટક કિંમત (એમઆરપી) કરતા વધારે કિંમત વસૂલવા બદલ અપીલકર્તા-એસોસિએશન સામેની કાર્યવાહી – અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ પિટિશનમાં, હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ દ્વારા એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે હોટલ અને રેસ્ટોરન્ટમાં ગ્રાહકો પાસેથી મિનરલ વોટર માટે એમઆરપી કરતા વધુ કિંમત વસૂલવી એ એસડબલ્યુએમ એક્ટની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરતી નથી – લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ્સ (એલપીએ) – ડિવિઝન બેન્ચે અપીલોનો નિકાલ કરતા એવું ઠરાવ્યું હતું કે સિંગલ જજનો ચુકાદો ૨૦૦૯ના કાયદાની જોગવાઈઓને લાગુ કરવામાં પ્રતિવાદીના માર્ગમાં આવશે નહીં, ભલે તે જૂના કાયદા જેવી જ અથવા સમાન હોય, અને ૨૦૦૯ના કાયદા હેઠળ શરૂ કરાયેલી કાર્યવાહીમાં નિર્ણય લેવા માટે છોડવામાં આવ્યું હતું કે હોટલ/રેસ્ટોરન્ટ આવું કરવા માટે હકદાર છે કે નહીં – ઠરાવ્યું: "વેચાણ" બાબતે ૨૦૦૯ના કાયદામાં સ્થિતિ બરાબર એ જ છે જે ૧૯૭૬ના કાયદામાં હતી, જે હવે રદ કરવામાં આવ્યો છે –

જ્યારે હોટલ અને રેસ્ટોરન્ટમાં ખોરાક અને પીણાનું "વેચાણ" થાય છે, ત્યારે ત્યાં સેવાનો એક અવિભાજ્ય કરાર હોય છે જે આકસ્મિક રીતે ખોરાક અને પીણાના વેચાણ સાથે જોડાયેલ હોય છે - હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ એવું ઠરાવવામાં સાચા હતા કે હોટલો/રેસ્ટોરન્ટોમાં સેવાઓ અને ખોરાક અને પીણાના સપ્લાય માટેના સંયુક્ત અવિભાજ્ય કરારો ૧૯૭૬ના કાયદા અથવા ૨૦૦૯ના કાયદાના દાયરામાં આવશે નહીં - ૧૯૭૬નો કાયદો સાથે વંચાણો લેતા ૧૯૮૫નો કાયદો, કે ૨૦૦૯નો કાયદો, હોટલ અને રેસ્ટોરન્ટમાં એમઆરપી કરતા વધારે કિંમતે મિનરલ વોટરના વેચાણને રોકવા માટે લાગુ પડશે નહીં - હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચનો ચુકાદો રદ કરવામાં આવ્યો - સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ (પેકેજડ કોમોડિટીઝ) રૂલ્સ, ૧૯૭૭ - લીગલ મેટ્રોલોજી (પેકેજડ કોમોડિટીઝ) રૂલ્સ, ૨૦૧૧ - નિયમ ૩, સ્પષ્ટીકરણ (આઈ) - બંધારણ (છેતાલીસમો સુધારો) અધિનિયમ - અનુચ્છેદ ૩૬૬(૨૯-એ) (એફ).

લીગલ મેટ્રોલોજી એક્ટ, ૨૦૦૯ - હેતુઓ અને કારણોનું નિવેદન - ચર્ચા કરવામાં આવી.

સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ એક્ટ, ૧૯૭૬ - હેતુઓ અને કારણોનું નિવેદન - ચર્ચા કરવામાં આવી.

અપીલો મંજૂર કરતા, અદાલતે

ઠરાવ્યું: ૧.૧ સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ એક્ટ, ૧૯૭૬માં સમાવિષ્ટ "વેચાણ" ની વ્યાખ્યાના ઉપરછદ્ધા વાંચન પરથી, તે સ્પષ્ટ થશે કે "વેચાણ" એટલે રોકડ અથવા વિલંબિત ચુકવણી અથવા અન્ય કોઈ મૂલ્યવાન અવેજ માટે એક વ્યક્તિ દ્વારા બીજી વ્યક્તિને માલની મિલકતની બદલી. સર્વોચ્ચ અદાલતના મેસર્સ એસોસિએટેડ હોટેલ્સ ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ કેસના ચુકાદા છતાં, જે વર્ષ ૧૯૭૨નો ચુકાદો હતો, સંસદે વેચાણની વ્યાખ્યા અપનાવવાનું પસંદ કર્યું જેમાં સંયુક્ત કરારોમાં સેવાઓમાંથી માલના વેચાણને અલગ કરવામાં આવતું નથી અથવા વિભાજિત કરવામાં આવતું નથી. ૧૯૭૬ના કાયદામાં સમાવિષ્ટ વિવિધ દંડાત્મક જોગવાઈઓનું વાંચન, જે કલમ ૫૦ થી શરૂ થાય છે, તે દર્શાવે છે કે હોટલ અને/અથવા રેસ્ટોરન્ટમાં એમઆરપી કરતા વધુ કિંમતે વેચાણ કરવા માટે કોઈ દંડ નથી. [પેરા ૯] [૫૧૧-એફ-જી]

સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિ. મેસર્સ એસોસિએટેડ હોટેલ્સ ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (૧૯૭૨) ૧ એસસીસી ૪૭૨: [૧૯૭૨] ૨ એસસીઆર ૯૩૭ – સંદર્ભ લીધો.

૧.૨ તે સ્પષ્ટ છે કે જ્યારે હોટલ અને રેસ્ટોરન્ટમાં ખોરાક અને પીણાનું "વેચાણ" થાય છે, ત્યારે વાસ્તવમાં તે સેવાનો એક અવિભાજ્ય કરાર છે જે આકસ્મિક રીતે ખોરાક અને પીણાના વેચાણ સાથે જોડાયેલ છે. કારણ કે "સેવા તત્વ", જે મુખ્ય તત્વ છે, તેને "વેચાણ તત્વ" થી વિભાજિત કરવું શક્ય નથી, તે સ્પષ્ટ છે કે આવા સંયુક્ત કરારો વેચાણ વેરાના કાયદાનો વિષય હોઈ શકે નહીં. [પેરા ૧૦] [૫૧૧-એચ; ૫૧૨-એ]

નોર્ધન ઈન્ડિયા કેટરર્સ (ઈન્ડિયા) લિમિટેડ વિ. લેફ્ટનન્ટ ગવર્નર ઓફ દિલ્હી [૧૯૭૯] ૧ એસસીઆર ૫૫૭; નોર્ધન ઈન્ડિયા કેટરર્સ (ઈન્ડિયા) લિમિટેડ વિ. લેફ્ટનન્ટ ગવર્નર ઓફ દિલ્હી (૧૯૮૦) ૨ એસસીસી ૧૬૭: [૧૯૮૦] ૨ એસસીઆર ૬૫૦ – સંદર્ભ લીધો.

૧.૩ મેસર્સ એસોસિએટેડ હોટલ્સ ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ કેસ અને નોર્ધન ઈન્ડિયા કેટરર્સ (ઈન્ડિયા) લિમિટેડ વિ. લેફ્ટનન્ટ ગવર્નર ઓફ દિલ્હીના બે કેસોના ત્રણ ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, સંસદે બંધારણમાં સુધારો કર્યો અને બંધારણ (છેતાલીસમો સુધારો) અધિનિયમ રજૂ કર્યો, જેના દ્વારા તેણે અનુચ્છેદ ૩૬૬ (૨૯-એ) દાખલ કર્યો. બંધારણીય સુધારાનું વાંચન દર્શાવે છે કે ખોરાક અથવા માનવ વપરાશ માટેની અન્ય વસ્તુની સેવાના ભાગરૂપે અથવા

તે રીતે પૂરી પાડવી એ હવે તે ટ્રાન્સફર, ડિલિવરી અથવા સપ્લાય કરનાર વ્યક્તિ દ્વારા માલનું વેચાણ માનવામાં આવે છે. [પેરા ૧૧] [૫૧૨-બી-ડી]

૧.૪ જોકે, વર્ષ ૧૯૮૨ માં બંધારણીય સુધારો કરવામાં આવ્યો હોવા છતાં, ૧૯૭૬ ના કાયદામાં સુધારો કરવામાં આવ્યો ન હતો જેથી તેમાં સમાવિષ્ટ વેચાણની વ્યાખ્યાનો સમાવેશ કરી શકાય. ૨૦૦૯ ના કાયદાના હેતુઓ અને કારણોના નિવેદન પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે, ઉક્ત કાયદાનો ઉદ્દેશ્ય માત્ર ૧૯૭૬ ના કાયદા અને સ્ટાન્ડર્ડર્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ (એન્ફોર્સમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૮૫ ને દૂર કરવાનો હતો જેથી ઉક્ત જોગવાઈઓને એક કાયદામાં જોડવામાં આવે જેથી કાયદો સરળ બને, જવાબદારી સુનિશ્ચિત થાય અને પારદર્શિતા આવે. [પેરા ૧૨] [૫૧૩-એ-બી]

૧.૫ લીગલ મેટ્રોલોજી એક્ટ, ૨૦૦૯ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમોના વાંચન પરથી, તે સ્પષ્ટ છે કે "વેચાણ" બાબતે સ્થિતિ બરાબર એ જ છે જે ૧૯૭૬ ના કાયદામાં હતી, જે હવે રદ કરવામાં આવ્યો છે. આ કિસ્સો હોવાથી, હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ તેમના નિષ્કર્ષમાં બિલકુલ સાચા હતા કે બંધારણીય સુધારો પસાર થયો હોવા છતાં, ૧૯૭૬ ના કાયદામાં અને હવે ૨૦૦૯ ના કાયદામાં સમાવિષ્ટ "વેચાણ" ની વ્યાખ્યા દર્શાવે છે કે સેવાઓ અને ખોરાક અને પીણાના સપ્લાય માટેના સંયુક્ત અવિભાજ્ય કરારો બંનેમાંથી કોઈ પણ કાયદાના દાયરામાં

આવશે નહીં, અને આ ખૂબ જ સારા કારણ માટે છે કે આ બંને કાયદાઓનો હેતુ કંઈક અલગ છે – હેતુ નિર્ધારિત માલ માટે તોલ અને માપને પ્રમાણિત કરવાનો છે જેથી પૂરી પાડવામાં આવતી માત્રા પેકેજ પર તે મુજબ ઉદ્દેખિત હોય અને એમઆરપી ઉદ્દેખિત હોય જેથી એક સમાન કિંમત હોય કે જેના પર આવા માલ વેચાય છે. [પેરા ૧૩] [૫૧૪-ડી-એફ]

૨. સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ એક્ટ, ૧૯૭૬ સાથે વંચાણે લેતા ૧૯૮૫ નો કાયદો, અથવા લીગલ મેટ્રોલોજી એક્ટ, ૨૦૦૯, હોટલ અને રેસ્ટોરન્ટમાં એમઆરપી કરતા વધારે કિંમતે મિનરલ વોટરના વેચાણને રોકવા માટે લાગુ પડશે નહીં. [પેરા ૧૭] [૫૧૫-એચ; ૫૧૬-એ]

કેસ લો સંદર્ભ

[૧૯૭૨] ૨ એસસીઆર ૯૩૭ – સંદર્ભ લીધો – પેરા ૯

[૧૯૭૯] ૧ એસસીઆર ૫૫૭ – સંદર્ભ લીધો – પેરા ૧૦

[૧૯૮૦] ૨ એસસીઆર ૬૫૦ – સંદર્ભ લીધો – પેરા ૧૦

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસ્ટિક્શન: સિવિલ અપીલ નં. ૨૧૭૯૦/૨૦૧૭.

નવી દિલ્હી સ્થિત દિલ્હી હાઈકોર્ટના લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૩૪૩/૨૦૦૭ માં

તારીખ ૧૧/૦૨/૨૦૧૫ ના ચુકાદા અને આદેશ પરથી

સાથે

સિવિલ અપીલ નં. ૨૧૭૯૧/૨૦૧૭.

કે. વી. વિશ્વનાથન, સિનિયર એડવોકેટ, સમીર પારેખ, ઈ. આર. કુમાર, સુશ્રી રુક્મિણી બોબડે, સુશ્રી રવિના રાય, સુશ્રી મોહના ઠાકુર, સિદ્ધાંત બક્ષી (મેસર્સ પારેખ એન્ડ કો. પતી), એડવોકેટ્સ. – અપીલકર્તા માટે.

અજીત કુ. સિન્હા, આર.એસ. સુરી, સિનિયર એડવોકેટ્સ, આર.આર. રાજેશ. સુશ્રી કિરણ ભારદ્વાજ. રાજ બહાદુર, ચિરાગ એમ. શ્રોફ, મોહન પ્રસાદ ગુપ્તા, સુશ્રી મંજુલા ગુપ્તા, બી. વી. બલરામદાસ, શ્રીમતી અનિલ કટિયાર, એડવોકેટ્સ. – પ્રતિવાદીઓ માટે.

અદાલતનો ચુકાદો આર.એફ. નરીમન, જે. દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. ૧. લીવ ગ્રાન્ટેડ.

૨. હાલની અપીલો ફેડરેશન ઓફ હોટલ એન્ડ રેસ્ટોરન્ટ એસોસિએશન્સ ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા દિલ્લી હાઈકોર્ટમાં દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ પિટિશન (સી) નં. ૬૫૧૭/૨૦૦૩ માંથી ઉદભવે છે, જેમાં એવી જાહેરાતની માંગ કરવામાં

આવી છે કે સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ એક્ટ, ૧૯૭૬, સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ (એન્ફોર્સમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૮૫ અને સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ (પેકેજડ કોમોડિટીઝ) રૂલ્સ, ૧૯૭૭ ની જોગવાઈઓ હોટલ/રેસ્ટોરન્ટના પરિસરમાં આપવામાં આવતી સેવાઓને લાગુ પડતી નથી.

૩. અપીલકર્તાની મુખ્ય ચિંતા એ હતી કે કંટ્રોલર ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ, હોટલ અને રેસ્ટોરન્ટમાં તેમના ગ્રાહકોને પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ દરમિયાન પેકેજડ પાણીની બોટલોના સપ્લાય માટે છાપેલી મહત્તમ છૂટક કિંમત ("એમઆરપી") કરતા વધારે કિંમત વસૂલવા બદલ અપીલકર્તા-એસોસિએશનની હોટલો અને રેસ્ટોરન્ટ્સ સામે કાર્યવાહી કરવા માંગતા હતા. અપીલકર્તાઓએ રિટ પિટિશનમાં એવી દલીલ કરી હતી કે આ વ્યવહાર મુખ્યત્વે સેવાનો બનેલો છે, અને પીવાના પાણીના વેચાણનો નથી, જે એક સંયુક્ત શુલ્ક ધરાવે છે જેમાં ખોરાક, પીણાં વગેરે માટેના આકસ્મિક શુલ્કનો સમાવેશ થાય છે. રિટ પિટિશનમાં પડકારના પરિણામે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા તારીખ ૦૫/૦૩/૨૦૦૭ ના રોજ ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદામાં સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિ. મેસર્સ એસોસિએટેડ હોટલ્સ ઓફ ઈન્ડિયા લિમિટેડ (૧૯૭૨) ૧ એસસીસી ૪૭૨, નોર્ધન ઈન્ડિયા કેટરર્સ (ઈન્ડિયા) લિમિટેડ વિ. લેફ્ટનન્ટ ગવર્નર ઓફ દિલ્હી, [૧૯૭૮] ૧ એસસીઆર ૫૫૭ અને બાદમાંના કેસમાં (૧૯૮૦) ૨ એસસીસી ૧૬૭ માં

અહેવાલ થયેલ રિવ્યુ જજમેન્ટના નિર્ણયોનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો અને તેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો. આ ચુકાદાઓની વિગતવાર ચર્ચા કર્યા પછી, અને સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ એક્ટના હેતુઓ અને કારણોના નિવેદનને ધ્યાનમાં લીધા પછી, વિદ્વાન સિંગલ જજે આખરે ઠરાવ્યું:

"૧૬. ઉપરોક્ત વિશ્લેષણમાં હું ઠરાવું છું કે હોટલ અને રેસ્ટોરન્ટમાં ગ્રાહકોની સેવા દરમિયાન પેકેજિંગ પર છાપેલી એમઆરપી કરતા વધુ કિંમત વસૂલવી એ એસડબલ્યુએમ એક્ટની કોઈપણ જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરતી નથી કારણ કે આ હોટલિયર અથવા રેસ્ટોરેયર દ્વારા તેના ગ્રાહકોને આ વસ્તુઓનું વેચાણ અથવા ટ્રાન્સફર નથી. ગ્રાહક આ ચીજવસ્તુઓની સાદી ખરીદી કરવા માટે હોટલ કે રેસ્ટોરન્ટમાં પ્રવેશતો નથી. તે બની શકે છે કે ક્લાયન્ટ પાણીની બોટલ અથવા પીણા સિવાય બીજું કંઈ ઓર્ડર ન કરે, પરંતુ આમ કરવાનો તેનો પ્રત્યક્ષ હેતુ સ્પષ્ટપણે ત્યાં ઉપલબ્ધ વાતાવરણનો આનંદ માણવાનો અને આકસ્મિક રીતે વપરાશ માટેની કોઈપણ વસ્તુનો ઓર્ડર આપવાનો હશે. શું કોર્ટ અથવા કમિશન પાસે બોટલ્ડ મિનરલ વોટરના વેચાણને ચોક્કસ કિંમત સિવાય અન્ય કિંમતે અટકાવવા અને ચા અથવા કોફીના કપ માટેના પ્રમાણમાં વધુ પડતા ચાર્જને અવગણવા માટે કોઈ વ્યાજબી કારણ હોઈ શકે? આ પ્રશ્નનો જવાબ નકારાત્મક જ હોઈ શકે. જોકે નિયમ ૨૩ ની

કાયદેસરતાને પડકારવામાં આવી છે, તેમ છતાં મને તે પડકારનો જવાબ આપવો જરૂરી લાગતો નથી કારણ કે જોગવાઈ ડીલરો વચ્ચેના વેચાણ સાથે સંબંધિત છે અને હોટલ અને રેસ્ટોરન્ટ એક પક્ષ તરીકે અને ગ્રાહકો બીજી પક્ષ તરીકે આ શ્રેણીમાં આવતા નથી."

૪. દિલ્લી હાઈકોર્ટમાં દાખલ કરવામાં આવેલી લેટર્સ પેટન્ટ અપીલમાં, તારીખ ૧૧/૦૨/૨૦૧૫ ના ચુકાદા દ્વારા, ડિવિઝન બેન્ચે નોંધ્યું હતું કે રિટ પિટિશનર્સના વકીલ અપીલોનો ચોક્કસ રીતે નિકાલ કરવા માટે સંમત હતા અને તે મુજબ, અપીલોનો તે રીતે નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો. આ ચુકાદાના પેરા ૧૬ અને ૧૭ અહીં નીચે મુજબ આપેલા છે:

૧૬. રિટ અરજદારોના વકીલ આ અપીલોનો નિકાલ એવા અવલોકનો સાથે કરવા સંમત છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાથી અપીલકર્તા માટે નવા અધિનિયમની જોગવાઈઓ લાગુ કરવામાં કોઈ અવરોધ આવશે નહીં, ભલે તે જૂના અધિનિયમ સમાન અથવા તેના જેવી જ હોય અને તે નવા અધિનિયમ હેઠળ શરૂ કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીમાં નિર્ણય કરવા માટે છોડવામાં આવે છે કે હોટલ/રેસ્ટોરન્ટ્સ તેમ કરવા માટે હકદાર છે કે નહીં.

૧૭. અમે તે મુજબ આ અપીલોનો નીચેની શરતોમાં નિકાલ કરીએ છીએ:

એ. કાયદામાં ફેરફારને કારણે, વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાને રદબાતલ કરવાની અથવા તેને માન્ય રાખવાની કોઈ જરૂર નથી.

બી. જોકે, વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવેલો કાયદાનો પ્રશ્ન નવા કાયદા હેઠળની કોઈપણ નવી કાર્યવાહીમાં ન્યાયનિર્ણય માટે ખુલ્લો રાખવામાં આવે છે અને જો જૂના અને નવા કાયદાની સંબંધિત જોગવાઈઓ સમાન/એકસરખી હોય તો પણ વિદ્વાન સિંગલ જજનો ચુકાદો આવા કોઈપણ ન્યાયનિર્ણયમાં પૂર્વ ઉદાહરણ બનશે નહીં.

સી. અપીલકર્તા જોકે આ બાબતે જૂના કાયદાના ઉલ્લંઘન માટે કોઈ કાર્યવાહી/પ્રોસિક્યુશન શરૂ કરવા માટે હકદાર રહેશે નહીં, ભલે આવા ઉલ્લંઘનની નોટિસ આપવામાં આવી હોય, કારણ કે અમારા મતે, ગુનાના સ્વરૂપને ધ્યાનમાં લેતા, જે લાંબો સમય વીતી ગયો છે અને જે શંકા ઉભી થઈ છે કે શું આપું પ્રોસિક્યુશન નિર્ધારિત સમયની અંદર હશે કે કેમ, તે યોગ્ય જણાતું નથી કે રાજ્યના સંસાધનો, જે અગાઉથી જ દબાણ હેઠળ છે, તેના પર ખર્ચવામાં આવે.

પ. ત્યારબાદ એક પુનઃવિચારણા અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી જે સફળ થઈ ન હતી, કારણ કે પુનઃવિચારણા અરજી તારીખ ૧૫/૦૫/૨૦૧૫ ના

આદેશ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી, જેમાં એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો કે મૂળ વકીલ દ્વારા સમર્થન ન હોય પરંતુ અલગ વકીલ દ્વારા પુનઃવિચારણા માંગવાની પ્રથાને વખોડી કાઢવામાં આવી છે, અને તેથી પુનઃવિચારણા અરજી ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

૬. અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી કે.વી. વિશ્વનાથને દલીલ કરી છે કે મૂળ તેમજ પુનઃવિચારણાના આદેશો બંને તેમના અસીલોને અસર કરે છે કારણ કે વિદ્વાન સિંગલ જજનો ચુકાદો, જે હાથ પરના તમામ કાયદાકીય મુદ્દાઓ સાથે કામ કરતો વિગતવાર અને વ્યાપક ચુકાદો છે, તેને બાજુ પર મૂકવામાં આવ્યો છે, અને તેનું પરિણામ એ છે કે લીગલ મેટ્રોલોજી એક્ટ, ૨૦૦૯ હેઠળની કોઈપણ નવેસરથી કાર્યવાહી, જેણે ૧૯૭૬ અને ૧૯૮૫ ના બે કાયદાઓનું સ્થાન લીધું છે, તે અપીલકર્તાના અસીલોના અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કરશે કારણ કે આ બાબતે નવેસરથી વિચારવું પડશે. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલના જણાવ્યા મુજબ, જે છૂટછાટ આપવામાં આવી છે તે સંભવિત રીતે અપીલકર્તાને બાધ્ય કરી શકે નહીં કારણ કે તે માત્ર કાયદાના મુદ્દા પરની છૂટછાટ નથી પરંતુ અધિકારક્ષેત્ર પર કરવામાં આવેલી છૂટછાટ છે, અને વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલના જણાવ્યા મુજબ એકવાર એ સ્વીકારવામાં આવે, જે લીગલ મેટ્રોલોજી એક્ટના વાંચન પરથી સ્પષ્ટ થશે કે, બંને કાયદાઓ હેઠળની સ્થિતિ, એટલે કે ૨૦૦૯ ના અધિનિયમ તેમજ ૨૬ કરાયેલા અધિનિયમો હેઠળ સમાન

છે, તો સિંગલ જજનો ચુકાદો, જો તે કાયદાની દૃષ્ટિએ અન્યથા સારો હોય, તો તેને પુષ્ટિ આપવી જરૂરી રહેશે. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલના જણાવ્યા મુજબ, આ કોર્ટના ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં લેતા, અને અનુચ્છેદ ૩૬૬ (૨૯-એ) માં સમાવિષ્ટ બંધારણ (છેતાળીસમો સુધારો) અધિનિયમ દ્વારા કરવામાં આવેલા ફેરફારોને ધ્યાનમાં લેતા, અને વધુમાં એ હકીકતને ધ્યાનમાં લેતા કે આવા ફેરફારો કરવામાં આવ્યા હોવા છતાં, બંધારણીય સુધારા દ્વારા જે ફેરફાર કરવામાં આવ્યો હતો તેવો કોઈ ફેરફાર "વેચાણ" ની વ્યાખ્યામાં કરવામાં આવ્યો નથી જે ૨૦૦૯ ના અધિનિયમ હેઠળ પણ તે જ ચાલુ રહે છે જે ૧૯૭૬ ના અધિનિયમ હેઠળ હતી, ડિવિઝન બેન્ચે વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાની પુષ્ટિ કરવી જોઈતી હતી અને અપીલ ફગાવી દેવી જોઈતી હતી.

૭. ભારત સરકાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અજીત કુમાર સિંહાએ અમારી સમક્ષ દલીલ કરી છે કે વિદ્વાન ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ રિટ અરજદારના વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલા નિવેદનને ધ્યાનમાં રાખીને આપણે અધિકારક્ષેત્રના પ્રશ્નમાં બિલકુલ જપું જોઈએ નહીં. વૈકલ્પિક રીતે, તેમણે દલીલ કરી હતી કે જો કોઈ કારણોસર આપણે કેસના ગુણદોષ પર જવાનું હોય, એ હકીકત હોવા છતાં કે ૨૦૦૯ નો અધિનિયમ સ્વીકાર્યપણે "વેચાણ" ની વ્યાખ્યા સંબંધિત અગાઉની સ્થિતિમાં કોઈ ફેરફાર કરતો નથી, તેમ છતાં ૨૦૦૯ ના અધિનિયમની કલમ ૨(૧) માં સમાવિષ્ટ "પ્રી-પેકેજડ કોમોડિટી" ની વ્યાખ્યા

સાથે તેના હેઠળ બનાવવામાં આવેલા નિયમોના નિયમ ૩ સ્પષ્ટીકરણ (૧) ના વાંચન પરથી જણાશે કે અપીલકર્તા જેવી હોટલો કાયદા અને તેના હેઠળ બનાવવામાં આવેલા નિયમોની પહોંચમાં છે. તેમણે ૨૦૦૯ ના અધિનિયમની કલમ ૫૭ નો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો, જે ૧૯૭૬ ના અધિનિયમને રદ કરે છે, અને રજૂઆત કરી હતી કે જૂના અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલા વ્યવહારો પરિણામે ચાલુ રહેશે. તેથી વર્તમાન કેસમાં જે પ્રશ્ન ઉભો થાય છે તે એ છે કે: લીગલ મેટ્રોલોજી એક્ટ, ૨૦૦૯ માં "વેચાણ" ની એ જ વ્યાખ્યા ચાલુ રાખવામાં આવી છે જે ૧૯૭૬ ના અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ હતી, તો શું વિદ્વાન સિંગલ જજનો ચુકાદો કાયદાની દૃષ્ટિએ સાચો અને ૨૦૦૯ ના અધિનિયમ બાબતે લાગુ કહી શકાય.

૮. ૧૯૭૬ ના અધિનિયમના ઉદ્દેશ્યો અને કારણોના નિવેદન પર વિચાર કરતા જણાશે કે ઉક્ત અધિનિયમ ગ્રાહક સુરક્ષાની જોગવાઈ સાથે સંબંધિત છે જેના દ્વારા પેકેજ પર વજન વગેરે દ્વારા ચોખ્ખી માત્રાનો યોગ્ય નિર્દેશ સમાયેલ હોય છે અને પેકેજની કિંમત પણ દર્શાવવામાં આવે છે. વધુમાં, ઉત્પાદનની તારીખ અને સમાપ્તિની તારીખનો નિર્દેશ પણ યોગ્ય ઉત્પાદનો માટે અંકિત કરવામાં આવશે. ઉક્ત ઉદ્દેશ્યો અને કારણોના નિવેદનનો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ ઉદ્ધૃત કરવામાં આવ્યો છે:

"૫. વિધેયક વધુમાં પેકેજડ ચીજવસ્તુઓના સંબંધમાં ઓ.આઈ.એમ.એલ. ની ભલામણોને અનુસરીને, વજન, માપ અથવા સંખ્યા દ્વારા ચોખ્ખી માત્રા, તેમાં રહેલી ચીજવસ્તુની ઓળખ, ઉત્પાદકનું નામ, અને જે ખૂબ મહત્વનું છે તે, પેકેજની કિંમતના પેકેજ પર યોગ્ય નિર્દેશની જોગવાઈ કરીને ગ્રાહક સુરક્ષા પૂરી પાડે છે. એવો પણ પ્રસ્તાવ છે કે લોકો દ્વારા સામાન્ય રીતે ઉપયોગમાં લેવાતી ચીજવસ્તુઓને વજન, માપ અથવા સંખ્યા દ્વારા તર્કબદ્ધ પ્રમાણભૂત જથ્થામાં પેક કરવી જોઈએ, જેથી લોકો દ્વારા ખરીદી અને કિંમતની સરખામણી કરવામાં સરળતા રહે. વધુમાં, ઉત્પાદનની તારીખ અને સમાપ્તિની તારીખ પણ યોગ્ય ઉત્પાદનો માટે અંકિત કરવામાં આવશે.

૬. ગ્રાહક સુરક્ષા માટેની વધુ એક જોગવાઈ વજન, માપ અને વજન કરવાના અને માપવાના સાધનોના માન્ય નમૂનાઓ છે, જેની ભલામણ ઓ.આઈ.એમ.એલ., ડ્રાફ્ટ કાયદા દ્વારા કરવામાં આવી છે. વજન, માપ વગેરેની કામગીરીની ચોકસાઈ અને નિર્ભરતાનું વૈજ્ઞાનિક મૂલ્યાંકન ગ્રાહકને ચોકસાઈ વિશે વધુ આત્મવિશ્વાસ સાથે તેની જરૂરિયાતો ખરીદવા માટે સક્ષમ બનાવશે અને ઉદ્યોગોને તેમના ઉત્પાદન નિયંત્રણમાં વધુ ચોક્કસ માપવાના સાધનોનો ઉપયોગ કરવાની સુવિધા આપશે અને વૈજ્ઞાનિકોને તેમના સંશોધનોમાં સામેલ જથ્થાને ચોકસાઈથી માપવા માટે સક્ષમ બનાવશે. આ તમામ લાભો રાષ્ટ્રીય

વિકાસમાં ફાળો આપશે.

૭. વિધેયકની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ છે, –

(એ) સી.જી.પી.એમ. દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા અને ઓ.આઈ.એમ.એલ. દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત એસ.આઈ. એકમો પર આધારિત વજન અને માપના ધોરણોની સ્થાપના;

(બી) આંતરરાષ્ટ્રીય સ્વરૂપના ભારતીય અંકો પર આધારિત સંખ્યાના ધોરણોની સ્થાપના;

(સી) વજન અથવા માપ દ્વારા વેચવામાં આવતી, વિતરણ કરવામાં આવતી અથવા પૂરી પાડવામાં આવતી વજન અને માપ અને ચીજવસ્તુઓમાં આંતર-રાજ્ય વેપાર અને વાણિજ્યનું નિયમન;

(ડી) પેકેજડ સ્વરૂપમાં વેચવામાં આવતી, પૂરી પાડવામાં આવતી અથવા વિતરણ કરવામાં આવતી ચીજવસ્તુઓમાં આંતર-રાજ્ય વેપાર અને વાણિજ્યનું નિયમન;

(ઈ) પેકેજડ સ્વરૂપમાં વજન અને માપ અને ચીજવસ્તુઓની નિકાસ અને આયાતનું નિયંત્રણ અને નિયમન;

(એફ) પ્રસ્તાવિત કાયદાના પ્રારંભ પછી ઉત્પાદિત કરવાના હેતુવાળા વજન અને માપના સાધનોના નમૂનાઓની (ઉત્પાદન પહેલાં) મંજૂરી;

(જી) ઇન્સ્પેક્ટરો અને અન્ય વ્યક્તિઓને લીગલ મેટ્રોલોજીમાં તાલીમ આપવા માટે ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ લીગલ મેટ્રોલોજીની સ્થાપના;

(એચ) પ્રસ્તાવિત કાયદાના આયોજન અને અમલીકરણની સુવિધા માટે સર્વેક્ષણો અને આંકડાઓનું એકત્રીકરણ;

(આઈ) પ્રસ્તાવિત કાયદા વિરુદ્ધના ગુનાઓ માટે સજા."

૯. આપણે મુખ્યત્વે ૧૯૭૬ ના અધિનિયમમાં તત્કાલીન સમયે સમાવિષ્ટ "વેચાણ" ની વ્યાખ્યા સાથે સંબંધ ધરાવીએ છીએ. વેચાણને નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યું છે:

"૨(વી) "વેચાણ", તેના વ્યાકરણના ફેરફારો અને સમાન અર્થ ધરાવતા શબ્દો સાથે, એટલે કે રોકડ અથવા વિલંબિત ચુકવણી માટે અથવા અન્ય કોઈ મૂલ્યવાન અવેજ માટે એક વ્યક્તિ દ્વારા બીજી વ્યક્તિને કોઈપણ વજન, માપ અથવા અન્ય માલની મિલકતનું હસ્તાંતરણ, અને તેમાં હાયર-પર્યેઝ સિસ્ટમ અથવા હમા દ્વારા ચુકવણીની અન્ય કોઈપણ સિસ્ટમ પર કોઈપણ વજન, માપ અથવા અન્ય માલના હસ્તાંતરણનો સમાવેશ થાય છે, પરંતુ તેમાં આવા વજન, માપ અથવા અન્ય માલ પર મોર્ગેજ અથવા હાઈપોથેકેશન અથવા ચાર્જ અથવા પ્લેજનો સમાવેશ થતો

નથી;"

ઉક્ત વ્યાખ્યાના ઉપરછદ્ધા વાંચન પરથી સ્પષ્ટ થશે કે "વેચાણ" એટલે રોકડ અથવા વિલંબિત ચુકવણી માટે અથવા અન્ય કોઈ મૂલ્યવાન અવેજ માટે એક વ્યક્તિ દ્વારા બીજી વ્યક્તિને માલમાં મિલકતનું હસ્તાંતરણ. એ નોંધવામાં આવશે કે આ કોર્ટના મેસર્સ એસોસિએટેડ હોટેલ્સ ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ (સુપ્રા) ના ચુકાદા છતાં, જે વર્ષ ૧૯૭૨ નો ચુકાદો છે, સંસદે વેચાણની વ્યાખ્યા અપનાવવાનું પસંદ કર્યું છે જેમાં સંયુક્ત કરારમાં સેવાઓમાંથી માલના વેચાણને અલગ કરવામાં આવ્યું નથી કે સામેલ કરવામાં આવ્યું નથી. તેમજ, કલમ ૫૦ થી ૫૩ થતી અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ વિવિધ દંડાત્મક જોગવાઈઓના વાંચન પરથી જણાશે કે હોટલ અને/અથવા રેસ્ટોરન્ટમાં એમ.આર.પી. થી વધુ કિંમતે વેચવા માટે કોઈ દંડ નથી.

૧૦. મેસર્સ એસોસિએટેડ હોટેલ્સ ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ (સુપ્રા) અને બે નોર્ધન ઇન્ડિયા કેટલર્સ (ઇન્ડિયા) લિમિટેડ (સુપ્રા) ના ત્રણ ચુકાદાઓમાં જણાવ્યા મુજબ, એ સ્પષ્ટ છે કે જ્યારે હોટલ અને રેસ્ટોરન્ટમાં ખોરાક અને પીણાંનું "વેચાણ" થાય છે, ત્યારે તે ખરેખર સેવાનો એક અવિભાજ્ય કરાર છે જે આકસ્મિક રીતે ખોરાક અને પીણાંના વેચાણ સાથે જોડાયેલો છે. "સેવા તત્વ", જે મુખ્ય તત્વ છે, તેને "વેચાણ તત્વ" થી વિભાજિત કરવાનું શક્ય ન હોવાથી,

એ સ્પષ્ટ છે કે આવા સંયુક્ત કરારો વેચાણ વેરાના કાયદાનો વિષય હોઈ શકે નહીં, જે તે ચુકાદાઓમાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું.

૧૧. આ ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, સંસદે બંધારણમાં સુધારો કર્યો અને બંધારણ (છેતાળીસમો સુધારો) અધિનિયમ રજૂ કર્યો, જેના દ્વારા તેણે અનુચ્છેદ ૩૬૬ (૨૮-એ) રજૂ કર્યો. પેટા-કલમ (એફ), જેની સાથે આપણે સીધો સંબંધ ધરાવીએ છીએ, તે નીચે મુજબ છે:—

"૩૬૬. (૨૮એ) (એફ) કોઈપણ સેવાની રીતે અથવા તેના ભાગ રૂપે અથવા અન્ય કોઈપણ રીતે, માલનો પુરવઠો, જે ખોરાક અથવા માનવ વપરાશ માટેની અન્ય કોઈ વસ્તુ અથવા કોઈપણ પીણું (ભલે તે નશો કરતું હોય કે નહીં) હોય, જ્યાં આવો પુરવઠો અથવા સેવા રોકડ, વિલંબિત ચુકવણી અથવા અન્ય મૂલ્યવાન અવેજ માટે હોય ,

અને માલનું આવું હસ્તાંતરણ, ડિલિવરી અથવા પુરવઠો હસ્તાંતરણ, ડિલિવરી અથવા પુરવઠો આપનાર વ્યક્તિ દ્વારા તે માલનું વેચાણ ગણવામાં આવશે અને જે વ્યક્તિને આવું હસ્તાંતરણ, ડિલિવરી અથવા પુરવઠો આપવામાં આવે છે તેના દ્વારા તે માલની ખરીદી ગણવામાં આવશે."

બંધારણીય સુધારાનું વાંચન બતાવશે કે સેવાની રીતે અથવા તેના ભાગ રૂપે ખોરાક અથવા માનવ વપરાશની અન્ય વસ્તુનો પુરવઠો હવે હસ્તાંતરણ, ડિલિવરી અથવા પુરવઠો આપનાર વ્યક્તિ દ્વારા માલનું વેચાણ ગણવામાં આવે છે.

૧૨. જે નોંધવું રસપ્રદ છે તે એ છે કે બંધારણીય સુધારો છેક વર્ષ ૧૯૮૨ માં કરવામાં આવ્યો હોવા છતાં, ૧૯૭૬ ના અધિનિયમમાં સુધારો કરીને તેમાં સમાવિષ્ટ વેચાણની વ્યાખ્યાનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો ન હતો. જે વધુ મહત્વનું છે તે એ સમજવું છે કે જ્યારે ૨૦૦૯ ના અધિનિયમે ૧૯૭૬ ના અધિનિયમનું સ્થાન લીધું છે, ત્યારે પણ ૨૦૦૯ ના અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ "વેચાણ" ની વ્યાખ્યા નીચે મુજબ છે:

"(આર) "વેચાણ", તેના વ્યાકરણના ફેરફારો અને સમાન અર્થ ધરાવતા શબ્દો સાથે, એટલે કે રોકડ અથવા વિલંબિત ચુકવણી માટે અથવા અન્ય કોઈ મૂલ્યવાન અવેજ માટે એક વ્યક્તિ દ્વારા બીજી વ્યક્તિને કોઈપણ વજન, માપ અથવા અન્ય માલની મિલકતનું હસ્તાંતરણ અને તેમાં હાયર-પર્યેઝ સિસ્ટમ અથવા હમા દ્વારા ચુકવણીની અન્ય કોઈપણ સિસ્ટમ પર કોઈપણ વજન, માપ અથવા અન્ય માલના હસ્તાંતરણનો સમાવેશ થાય છે, પરંતુ તેમાં આવા વજન, માપ અથવા

અન્ય માલ પર મોર્ગેજ અથવા હાઇપોથેકેશન અથવા ચાર્જ અથવા
પ્લેજનો સમાવેશ થતો નથી;"

૨૦૦૯ ના અધિનિયમના હેતુઓ અને કારણોના નિવેદન પરથી
સ્પષ્ટ થાય છે કે, ઉક્ત અધિનિયમનો હેતુ માત્ર ૧૯૭૬ અને ૧૯૮૫ ના
અધિનિયમોને દૂર કરવાનો હતો જેથી કરીને ઉક્ત જોગવાઈઓને એક જ
કાયદામાં જોડી શકાય જેથી કાયદો સરળ બને, જવાબદારી સુનિશ્ચિત થાય અને
પારદર્શિતા લાવી શકાય. ૨૦૦૯ ના અધિનિયમ માટેના હેતુઓ અને કારણોનું
નિવેદન નીચે મુજબ છે:—

"હેતુઓ અને કારણોનું નિવેદન

ભારતમાં, મેટ્રિક પ્રણાલી પર આધારિત વજન અને માપના સમાન
ધોરણો વર્ષ ૧૯૫૬ માં સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા હતા, જે એકમોની
આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રણાલીને અમલમાં લાવવાના હેતુથી વર્ષ ૧૯૭૬ માં
સુધારવામાં આવ્યા હતા. તે સિવાય, સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ
મેઝર્સ એક્ટ, ૧૯૭૬ વજન અને માપના ધોરણો સ્થાપિત કરવા, વજન

અને માપના આંતર-રાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્યનું નિયમન કરવા અને વજન, માપ અથવા સંખ્યા દ્વારા વેચવામાં આવતી અન્ય વસ્તુઓ માટે જોગવાઈ કરે છે. વર્ષ ૧૯૮૫ માં, ૧૯૭૬ ના અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત વજન અને માપના ધોરણોના અમલીકરણ માટે સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ (એન્ફોર્સમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૮૫ ઘડવામાં આવ્યો હતો.

૨. ટેકનોલોજીની પ્રગતિએ ઉપરોક્ત કાયદાઓને સરળ બનાવવા, અપ્રચલિત નિયમોને દૂર કરવા, જવાબદારી સુનિશ્ચિત કરવા અને પારદર્શિતા લાવવા માટે તેમની સમીક્ષા કરવી આવશ્યક બનાવી દીધી છે.

૩. વિસંગતતાઓ દૂર કરવા અને જોગવાઈઓને સરળ બનાવવા માટે અસ્તિત્વમાં રહેલા બે કાયદાઓની જોગવાઈઓને જોડવી અનિવાર્ય બની ગઈ છે. ગ્રાહકોના હિતોનું રક્ષણ કરવા માટે જરૂરી હદ સુધી નિયમનને વ્યવહારુ રાખવું અને તે જ સમયે ઉદ્યોગને બિનજરૂરી દખલગીરીથી મુક્ત રાખવું પણ જરૂરી બન્યું છે. અમુક "સરકાર માન્ય ટેસ્ટ સેન્ટર્સ" ને માન્યતા આપવી પણ જરૂરી બની છે જે નિર્ધારિત વજન અથવા માપની ચકાસણી કરવા માટે સક્ષમ હશે.

૪. વિધેયક, અન્ય બાબતોની સાથે, નીચેની જોગવાઈઓ કરે છે, –

(એ) વ્યવહારમાં અથવા રક્ષણ માટે વપરાતા વજન અથવા માપનું નિયમન;

(બી) મોડેલ અથવા વજન અથવા માપની મંજૂરી;

(સી) સરકાર માન્ય ટેસ્ટ સેન્ટર દ્વારા નિર્ધારિત વજન અથવા માપની ચકાસણી;

(ડી) કેન્દ્રીય સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કાનૂની મેટ્રોલોજી અધિકારીઓની લાયકાત સૂચવવી;

(ઈ) નિકાસ માટેના વજન અથવા માપ અથવા અન્ય માલસામાનના નિયમનમાંથી મુક્તિ આપવી;

(એફ) વિવિધ સેવાઓ માટે ફીની વસૂલાત;

(જી) કંપની દ્વારા એક ડાયરેક્ટરનું નામાંકન જે અધિનિયમની જોગવાઈઓનું પાલન કરવા માટે જવાબદાર રહેશે;

(એચ) ગુનાઓ માટે દંડ અને ગુનાઓનું સમાધાન (કમ્પાઉન્ડિંગ);

(આઈ) વિવિધ સત્તાવાળાઓના નિર્ણય સામે અપીલ; અને

(જે) અધિનિયમની જોગવાઈઓને લાગુ કરવા માટે નિયમો બનાવવાની

કેન્દ્ર સરકારને સત્તા આપવી."

૧૩. ઉક્ત અધિનિયમ અને તેના હેઠળ બનેલા નિયમો વાંચતા, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે "વેચાણ" સંબંધિત સ્થિતિ બરાબર એ જ રહે છે જે ૧૯૭૬ ના અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ હતી, જે હવે રદ કરવામાં આવી છે. આપું હોવાથી, અમારો એવો મત છે કે વિદ્વાન સિંગલ જજ તેમના નિષ્કર્ષમાં એકદમ સાચા હતા કે બંધારણીય સુધારો પસાર થયો હોવા છતાં, ૧૯૭૬ ના અધિનિયમમાં અને હવે ૨૦૦૯ ના અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ "વેચાણ" ની વ્યાખ્યા દર્શાવે છે કે સેવાઓ અને ખોરાક તથા પીણાના પુરવઠા માટેના સંયુક્ત અવિભાજ્ય કરારો કોઈપણ કાયદાના દાયરામાં આવશે નહીં. આ ખૂબ જ સારા કારણોસર છે કારણ કે આ બંને કાયદાઓનો ઉદ્દેશ્ય કંઈક તદ્દન અલગ છે – ઉદ્દેશ્ય એ છે કે વ્યાખ્યાયિત માલ માટે વજન અને માપને પ્રમાણિત કરવાનો છે જેથી પૂરા પાડવામાં આવતા જથ્થાનો પેકેજ પર ઉલ્લેખ કરવામાં આવે અને એમ.આર.પી. નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવે જેથી તે એક સમાન કિંમત હોય જેના પર આવા માલનું વેચાણ થાય છે.

૧૪. વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સિન્હાએ જોકે અમારી સમક્ષ દલીલ કરી છે કે અપીલકર્તા વતી વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલે ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ છૂટછાટ (કન્સેશન) આપી હતી તે હકીકતને જોતા, અમારે ઉક્ત ચુકાદામાં દખલ કરવી

જોઈએ નહીં. તે પ્રસ્થાપિત કાયદો છે કે આગળ વધવાની અધિકારક્ષેત્ર સંબંધિત પ્રશ્ન પર આપવામાં આવેલી આવી કોઈ પણ છૂટછાટ, ખાસ કરીને ફોજદારી કાર્યવાહીના કિસ્સામાં, સંબંધિત પક્ષકારને બંધનકર્તા નથી. આવા કિસ્સાઓમાં દરેક વ્યક્તિ માટે તેઓ ક્યાં ઉભા છે તે ચોક્કસપણે જાણવું અત્યંત મહત્વનું છે. ઉપરાંત, ૨૦૧૧ ના નિયમોના નિયમ ૩ સાથે વંચાતા ૨૦૦૯ ના અધિનિયમની કલમ ૨(૧) પર શ્રી સિંહાનો ભરોસો અમને બહુ આગળ લઈ જતો નથી. ૨૦૦૯ ના અધિનિયમની કલમ ૨(૧) નીચે મુજબ વંચાય છે:—

"(૧) "પ્રી-પેકેજડ કોમોડિટી" એટલે એવી કોમોડિટી જે ખરીદનારની હાજરી વિના કોઈપણ પ્રકારના પેકેજમાં મૂકવામાં આવે છે, પછી તે સીલ કરેલ હોય કે ન હોય, જેથી તેમાં રહેલા ઉત્પાદનનો જથ્થો પૂર્વ-નિર્ધારિત હોય:"

૧૫. ઉપરોક્ત વ્યાખ્યાનું ઉપરછાંચું વાંચન એ દર્શાવશે કે તે માત્ર એ હકીકતનો ઉલ્લેખ કરે છે કે પ્રી-પેકેજડ કોમોડિટીમાં વ્યાખ્યા વિભાગમાં જણાવ્યા મુજબ પૂર્વ-નિર્ધારિત જથ્થો હોવો જોઈએ. તેને અમારી સમક્ષના મુદ્દા સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. તેવી જ રીતે, ૨૦૧૧ ના નિયમોના નિયમ ૩ પરનો ભરોસો ફરીથી અમને ક્યાંય લઈ જતો નથી. ઉક્ત નિયમોનો નિયમ ૩ નીચે મુજબ વંચાય છે:—

"૩. આ પ્રકરણની પ્રયોજ્યતા. – આ પ્રકરણની જોગવાઈઓ નીચેનાને લાગુ પડશે નહીં, –

(એ) સિમેન્ટ અને ખાતર જે ૫૦ કિલોગ્રામ સુધીની થેલીઓમાં વેચાય છે તે સિવાય, ૨૫ કિલોગ્રામ અથવા ૨૫ લિટરથી વધુ જથ્થો ધરાવતી કોમોડિટીના પેકેજો; અને

(બી) ઔદ્યોગિક ગ્રાહકો અથવા સંસ્થાકીય ગ્રાહકો માટેના પેકેજડ માલ. સ્પષ્ટીકરણ. – આ નિયમના હેતુ માટે, –

(૧) "સંસ્થાકીય ગ્રાહક" એટલે પરિવહન, એરવેઝ, રેલવે, હોટલ, હોસ્પિટલ અથવા અન્ય કોઈ સેવા સંસ્થાઓ જેવા સંસ્થાકીય ગ્રાહક જે તે સંસ્થા દ્વારા ઉપયોગ માટે સીધા ઉત્પાદક પાસેથી પેકેજડ કોમોડિટી ખરીદે છે;

(૨) "ઔદ્યોગિક ગ્રાહક" એટલે એવા ઔદ્યોગિક ગ્રાહક જે તે ઉદ્યોગ દ્વારા ઉપયોગ માટે સીધા ઉત્પાદક પાસેથી પેકેજડ કોમોડિટી ખરીદે છે."

૧૬. શ્રી સિન્હાએ સ્પષ્ટીકરણ (૧) માં સમાવિષ્ટ સંસ્થાકીય ગ્રાહકની વ્યાખ્યા પર એ બતાવવા માટે ભરોસો મૂક્યો હતો કે હોટલો, ખાસ કરીને, નિયમો સાથે વંચાતા અધિનિયમના વ્યાપ હેઠળ આવશે. સૌ પ્રથમ અને મુખ્ય વાત એ છે કે,

નિયમ ૩ ની શરૂઆત વાંચતા જ જણાશે કે આ પ્રકરણની જોગવાઈઓ હોટલ જેવા સંસ્થાકીય ગ્રાહકો માટેના પેકેજડ માલને લાગુ પડશે નહીં. વળી, જ્યારે અમારા દ્વારા પહેલેથી જ ઠેરવવામાં આવ્યું છે કે ઉપર જણાવેલ કારણોસર અધિનિયમ પોતે જ લાગુ થશે નહીં, ત્યારે નિયમો અમને બહુ આગળ લઈ જઈ શકે નહીં.

૧૭. તેથી, અમારો એવો મત છે કે હોટલ અને રેસ્ટોરન્ટમાં એમ.આર.પી. થી વધુ કિંમતે મિનરલ વોટરના વેચાણને રોકવા માટે ૧૯૮૫ ના કાયદા સાથે વંચાતો સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓફ વેઈટ્સ એન્ડ મેઝર્સ એક્ટ, ૧૯૭૬ અથવા લીગલ મેટ્રોલોજી એક્ટ, ૨૦૦૮ લાગુ થશે નહીં.

૧૮. તે મુજબ અપીલો મંજૂર કરવામાં આવે છે અને હાઈકોર્ટના તારીખ ૧૧/૦૨/૨૦૧૫ અને ૧૫/૦૫/૨૦૧૫ ના ચુકાદાઓ રદ કરવામાં આવે છે.

દિવ્યા પાંડે

અપીલો મંજૂર.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની

ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.